

WERKTUIG HET HOORSPEL 8+

EDUCATIE

PNT jeugdtheater
gezelschap

WELKOM

BESTE LEERKRACHT

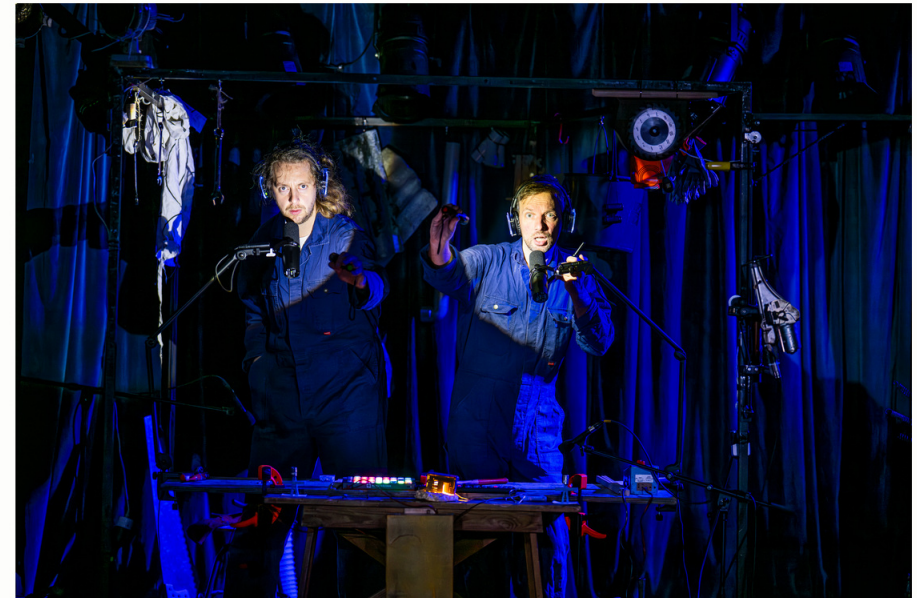
Binnenkort bezoekt uw klas Werktuig het Hoorspel. Dit document biedt materiaal om de voorstelling voor te bereiden en na te bespreken. Het eerste deel is bedoeld voor u; daarna volgen opdrachten die u direct met de klas kunt doen — voor en na het bezoek. U kiest zelf wat past bij uw klas en de tijd die u heeft. Alles staat op zichzelf, veel plezier!

Over PNT

PNT is een Zwols jeugdtheatergezelschap dat sinds 2018 voorstellingen maakt voor kinderen vanaf acht jaar, op het snijvlak van vertel- en objecttheater. We spelen door heel Nederland en Vlaanderen.

Onze stijl is speels en handgemaakt, en niet alles is gladgestreken. We zoeken bewust naar een zekere rauwheid — een onvolkomenheid die ruimte laat voor de verbeelding van de kijker. Het draait bij ons niet om afwerking of perfectie, maar om beleving, ritme en associatie. Onze voorstellingen mogen rafelen, mogen verrassen, mogen schuren. Als ze maar raken.

Zo maakt PNT theater dat ruimte laat voor je eigen verbeelding: vindingrijk, speels en met een knipoog.

ACHTERGROND

OVER DE VOORSTELLING

Werktuig het Hoorspel duurt ongeveer 45 minuten. Twee spelers vertellen het verhaal live achter microfoons, in het geraamte van een oude schuur. Het publiek luistert mee via koptelefoons.

Het verhaal gaat over Erik. Hij verhuist met zijn ouders naar Guisbalg, een dorp waar nooit iets gebeurt. Daar ontmoet hij Jan, die hem een walkietalkie geeft — op voorwaarde dat hij niet saai is. Samen ontdekken ze een verlaten schuur. Als Erik er 's nachts licht ziet branden, gaan ze op onderzoek uit. Ze leggen een pakketje bij de deur. De volgende dag is het weg, en ligt er een opdracht. En daarna nog een. De twee jongens raken steeds verder verstrikt in een spel tussen verbeelding en werkelijkheid — tot de waarheid hen inhaalt.

Door de koptelefoon zit iedere leerling in een eigen luisterbubbel: de buitenwereld verdwijnt, het verhaal komt heel dichtbij. Tegelijk zien ze precies hóé dat verhaal gemaakt wordt. Alle geluiden ontstaan voor hun ogen, met planken, ratels, buizen, sleutels, en hamers. Een handschoen wordt een vogel, een schoen in een bak zand wordt een wandeling over een grindpad. De magie wordt niet verstoort maar juist onthuld - en werkt daardoor des te sterker.

Thema's

De voorstelling is aan veel verschillende thema's te koppelen. In de voorstelling zelf zijn dit de belangrijkste:

- Omgaan met elkaar/vriendschap en vertrouwen
- nieuwsgierigheid en fantasie
- de gevolgen van je eigen handelen (oorzaak/gevolg, consequenties)
- luisteren en verklanken
- vindingrijkheid: van iets gewoons iets anders maken

Aansluiting kerndoelen

LEERGEBIED	KERNDOEL
Kunst en Cultuur	35 artistiek creatief vermogen; 36 kunstzinnige uitingen maken; 37 kunst en cultuur meemaken
Nederlands	Tijdens de voorstelling: 2A luisteren met begrip; 9A verhalende teksten. Bij de opdrachten: 3B creatief taalgebruik; 9B genrekenmerken; 4B gesprekken voeren om tot begrip te komen.

Per opdracht staat vermeld welke doelen aan bod komen.

KIJKEN LUISTEREN MAKEN

VOOR DE VOORSTELLING

VOOR DE VOORSTELLING

EEN PAAR VRAGEN VOORAF

Welkom bij Werktuig het Hoorspel: een voorstelling die je beluistert met een koptelefoon, terwijl hij live voor je neus gemaakt wordt. Voordat je komt kijken, stellen we je alvast een paar vragen. Om in de stemming te komen!

1 Wat is een hoorspel

De voorstelling heet Werktuig het Hoorspel. Maar wat is dat eigenlijk, een hoorspel?

Vraag aan de klas: wie heeft er wel eens naar een verhaal geluisterd zonder er iets bij te zien? Wat gebeurt er dan in je hoofd?

Antwoord: Een hoorspel is een verhaal dat je alleen maar hóórt. Je ziet geen beeld — je hoort stemmen, muziek en geluiden, en de rest maak je zelf in je hoofd. De meeste hoorspelen worden voor de radio gemaakt. Daarom heet het ook wel radiodrama of radiotoneel.

Bij ons is het net even anders. Jij hoort het hoorspel door een koptelefoon, maar je ziet tegelijk hóé het gemaakt wordt.

2 Wat is een werktuig

Vraag aan de klas: welke werktuigen ken je? En: kun jij zelf ook een werktuig zijn?

Antwoord: Een werktuig is een hulpmiddel of machine waarmee je een klusje makkelijker kunt doen. Denk aan een hamer, een schaar of een grote tractor.

Een mens is dus geen echt werktuig — wij zijn levende wezens. Maar soms zeggen mensen als grapje of als vergelijking dát iemand een werktuig is. Dan bedoelen ze: die persoon doet blindelings wat een ander zegt, zonder er zelf over na te denken. Je laat je dan eigenlijk door iemand anders gebruiken om een klusje op te lossen.

We zijn benieuwd of jij deze laatste betekenis ook terugziet in de voorstelling.

3 Wat is een foley artiest

In de voorstelling zie je twee spelers die alle geluiden zélf maken. Dat is een echt vak.

Antwoord: Een foley-artiest (ook wel geluidenman genoemd) zorgt voor de geluidseffecten in een film of hoorspel: voetstappen, piepende deuren, regen, een dichtslaand hek.

Bekijk dit filmpje: https://www.youtube.com/watch?v=Rpnu_QD2cxM

Vraag na afloop: welk geluid verraste je het meest? Had je verwacht dat het zó gemaakt werd?

DOE OPDRACHT

HOE KLINT DAT

NODIG

Spullen uit het lokaal

TIJD

10 tot 15 minuten

WERKVORM

Tweetalen

Een geluid is bijna nooit maar één ding. Een flapperend boek kan ineens de vleugels van een vogel zijn. Een pen die over papier krast klinkt als schaatsen op het ijs. Klik je met diezelfde pen, dan tikt er een klok.

De opdracht

De opdracht: zoek in tweetallen drie spullen bij elkaar en onderzoek welke geluiden je ermee kunt maken. Bedenk bij elk geluid: wat zóú dit kunnen zijn?

Daarna: elk tweetal kiest zijn mooiste geluid uit en laat het aan de klas horen. "Wij hebben dit — let op!" Ze vertellen erbij wat zij erin horen. Dan de vraag aan de klas: horen jullie dat ook? En hoor je er misschien nog iets anders in?

Tip voor de leerkracht: laat leerlingen vooral variëren in hoe ze iets doen — langzaam, snel, hard, zacht, dichtbij het oor. Hetzelfde voorwerp levert dan totaal andere geluiden op. Dat is precies wat de spelers in de voorstelling ook doen.

Kerdoel 35A — omgaan met speelruimte: experimenteren en spelen met materialen en klank; kerndoel 36B — muzikale technieken.

VOOR DE VOORSTELLING

BEKIJKEN

1 De trailer

<https://www.youtube.com/watch?v=BZOTav1g2fs&t=1s>

Nu weet je waar je naar gaat kijken. En luisteren.

2 Op bezoek in het theater

<https://www.youtube.com/watch?v=18mpZjhypX8>

Voor de leerkracht: strenge theaterregels zijn wat ons betreft niet nodig — die vergeet een kind toch, zeker bij een eenmalige activiteit. Onze ervaring is dat kinderen zich prima gedragen zodra ze zich er even bewust van zijn dat ze iets anders dan gewoon gaan doen. Een open gesprek werkt beter dan een lijstje. Bijvoorbeeld: hoe ga je een theaterzaal binnen? Wanneer is iets storend, en waarom eigenlijk? Mag je lachen? Mag je iets roepen?

Kerdoel 37A — omgaan met de gebruiken en gewoonten bij het actief meemaken van kunst en cultuur.

Tot bij de voorstelling

Straks zit je met je koptelefoon op. Alles wat je hoort komt heel dichtbij — het is alsof het verhaal alleen voor jou verteld wordt. Tegelijk zie je twee spelers die met planken, spijkers, veren, hamers en nog veel meer een spannend verhaal tot leven brengen.

We hebben er zin in. Tot bij de voorstelling!

Jan & Erik (Silas Neumann & Joeso Peters)

NAPRATEN ONDERZOEKEN SPELEN

NA DE VOORSTELLING

NA DE VOORSTELLING

TERUGKIJKEN

Wat leuk dat je bij Werktuig het Hoorspel bent geweest! Hopelijk klinken er nog een paar geluiden na in je hoofd. Hieronder staan wat vragen en opdrachten om nog even terug te kijken en om zelf aan de slag te gaan.

De geluiden

Het hoorspel zat vol geluiden. En bijna allemaal werden ze gemaakt met spullen die je zelf ook kent.

Welke voorwerpen heb jij zien gebruiken? En wat werd het geluid in het verhaal?

Een paar die je misschien hebt gezien:

- handschoenen werden ganzen
- spijkers werden een klok — en een klok werd helemaal uit elkaar gehaald om daarna weer een klok te laten tikken
- een stuk laken werd een voetbalbroekje
- een bel werd de deur van de winkel
- een schoen met zand en grind werd wandelen over een pad
- inpakpapier werd het geritsel van bladeren
- en nog veel meer! Welke is jou het meest bijgebleven?

De doorvraag: was er een geluid waarvan je écht niet had verwacht hoe het gemaakt werd? En veranderde er iets toen je zag waar het vandaan kwam — werd het minder spannend, of juist leuker?

Het verhaal

- Welk moment vond je het spannendst?
- Was er iets waar je om moest lachen?
- Erik is verhuisd en kent niemand in Guisbalg. Is er wel eens iemand van jullie verhuisd? Hoe was dat? Waar moest je het meest aan wennen?
- Ken jij zelf ook een geheimzinnige plek, in de buurt of op weg naar school? Hoe ziet die eruit? Wat maakt hem spannend?
- In de voorbereiding vroegen we of jij zelf een werktuig kunt zijn. Waren Jan en Erik eigenlijk ook een werktuig voor de man in de schuur? En de schuur zelf — was die ook een werktuig?

Kerdoel 37A — reflecteren op eigen ervaringen en die van anderen; kerndoel 9A — inzicht in verhalende teksten.

STELLINGEN

PRATEN OVER HET VERHAAL

TIJD
15 minuten

WERKVORM
Klassikaal

Erik heeft de opdrachten zelf geschreven. Hij was bang dat Jan het anders saai met hem zou vinden en geen vriend meer wilde zijn.

Lees de stellingen voor. Leerlingen antwoorden met ja of nee, en leggen daarna uit waarom.

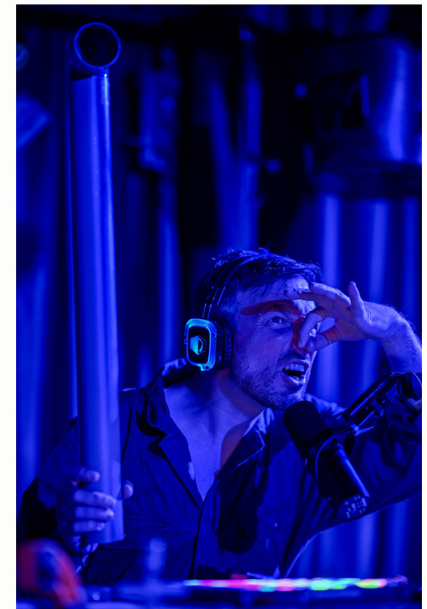
- Erik had de opdrachten niet mogen schrijven.
- Erik had aan Jan moeten vertellen dat hij ze zelf schreef.
- Vrienden zijn ook vrienden als het spelen soms saai is.
- Erik is schuldig aan de brand.
- Jan is schuldig aan de brand.

En stel je voor dat er écht iemand in de schuur zat die de opdrachten stuurde:

- Als iemand je om iets vraagt, probeer je te helpen.
- Als je niet weet wat iemand doet, help je beter niet.

Voor de leerkracht: er is hier geen goed antwoord. Wanneer iemand te vertrouwen is, kan voor iedereen anders liggen — juist de argumenten van de leerlingen maken het gesprek interessant.

Kerdoel 4B — verwoorden van standpunten met onderbouwing; accepteren of verwerpen van andermans ideeën met argumenten.

DRAMA OPDRACHT

MAAK ZELF EEN HOORSPEL

NODIG

Spullen uit het lokaal

TIJD

30 tot 45 minuten

WERKVORM

Groepjes van 3 tot 5

Verzin een verhaaltje en zoek spullen bij elkaar om de geluiden na te maken.

- Maak groepjes van 3 tot 5 leerlingen.
- Elk groepje verzint een klein verhaaltje.
- Twee of drie spelers beelden het verhaaltje fysiek uit met handelingen en bewegingen. De anderen maken de geluiden en doen de teksten.
- Laat het per groepje aan de klas zien.

Voor de leerkracht: u kunt groepjes een genre meegeven. Maak er een griezelscène van, of juist een actiescène, een hele grappige scène of een romantische. Datzelfde verhaaltje klinkt in elk genre totaal anders — en dat horen leerlingen meteen.

Tip: laat de geluidenmakers naast het spelvlak staan, aan een eigen tafel met hun spullen. Dan zie je het maken én het verhaal tegelijk. Precies zoals in de voorstelling.

Kerdoel 36A — verbeelden van verhalen en ideeën; kerndoel 36B — spel- en acteertechnieken én muzikale technieken; kerndoel 35A — experimenteren en improviseren met materialen en klank; kerndoel 9B — genrekenmerken.

SCHRIJFOPDRACHT

WIE ZIT DAAR

NODIG

Papier en pen

TIJD

20 minuten

WERKVORM

Individueel

Erik en Jan vinden een briefje bij de schuur. Ze weten niet wie het geschreven heeft. Ze weten niet waarom. En juist daarom gaan ze het zelf invullen: hij bouwt een helikopter! Nee, een onderzeeër!

Nu vind jij een briefje.

Hoi! Fijn dat je wil helpen. Ik heb nodig:

- zes lege flessen
- iets van touw, zo lang mogelijk
- een spiegel (mag ook stuk)

Leg het maar bij de deur. Ik kom niet naar buiten.

De opdracht: schrijf op wie dit geschreven heeft. Waar zit diegene? Hoe lang al? En wat is diegene daarbinnen in vredesnaam aan het bouwen?! Je mag alles verzinnen. Het hoeft niet te kloppen — Erik en Jan bedachten ook een onderzeeboot midden in een dorp.

Daarna: lees een paar verhalen voor. Iedereen kreeg hetzelfde briefje. Kwam er iemand op hetzelfde uit?

Voor de leerkracht: de vondst zit hem in het verschil. Twintig leerlingen, hetzelfde briefje, twintig totaal verschillende bewoners. Dat is precies wat de voorstelling laat zien: niets is wat het lijkt, en je verbeelding vult zelf de rest in. Als je wil kun je natuurlijk ook een eigen briefje verzinnen waar de leerlingen iets mee gaan doen.

Kerdoel 3B — verwoorden van eigen ideeën en fantasieën; kerndoel 9A — inzicht in verhalende teksten: wie is de hoofdpersoon, welke wens is de motor van het verhaal.

TOT SLOT

LAAT HET ONS WETEN

Heeft jullie klas een hoorspel gemaakt, of wil je ons iets vertellen over de voorstelling? We horen het graag: info@pntheater.nl

Hartelijke groet

Jan & Erik (Silas Neumann & Joeso Peters)

